

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 9. junija 1944

Preis - Cena L 0'80

Iz nemškega obrta

Skoraj tri četrtine vseh v nemškem obrtu zaposlenih oseb so lastniki obratov, pomočniki in vajenci. Niso pa vsi lastniki izučeni, temveč samo 45 odstotkov je napravilo mojstrski izpit, 32 odstotkov pa ima pomočniški izpit in je torej ena četrtina neizučena. Iz tega se vidi, kako utemeljena je bila leta 1936, izdana naredba, da smejo imeti vajence in samostojno izvrševati obrt samo oni obrtniki, ki imajo mojstrski izpit. Dočim je v industriji samo 29 odstotkov delavcev izučeni, je od v obrtu zaposlenih oseb 69 odstotkov pomočnikov, torej več ko še enkrat toliko izučeni delovnih moči. Obrt da približno eno tretjino več vajencev ko industrija. Največ vajencev je v železni in kovinski industriji. Tu pride en vajenec na dva mojstra in pomočnika. V rokodelskih obratih, v katerih se morejo zaposliti izučeni delavci samo v lastni obrtni panogi, kakor v pekarskem in mesarskem obrtu, se izučij najmanj vajencev.

Madžarska trgovina s pohištvo

Od začetka vojne do prvih značilnih napadov je bilo na Madžarskem veliko povpraševanje po pohištvo. Trgovina s pohištvo je bila popolnoma svobodna in ker so premožni ljudje menili, da je nabava pohištva dobra naložba denarja, so se cene dvigale od meseca do meseca. Trgovina s pohištvo in mizarska podjetja so zaradi velikega povpraševanja in možnosti izvoza dosegla konjunkturo, kakršne v deželi še ni bilo. Po prvih bombnih napadih pa se je položaj naglo spremenil. Vesselje do kupčij je minilo in spekulacije so bile popolnoma izločene. Po sodbi veščakov se je promet izdelovalnic in zalog pohištva zmanjšal za 70 odstotkov. Tovarne pohištva uporabljajo letos samo še svoje stare zaloge lesa in drugih surovin. Ko je bilo konec živahnega povpraševanja, so se cene naglo znižale in se to močno pozna tudi na trgu pri lesu, vezanih ploščah, furnirjih, lošču in politurah.

Nove tobačne cene v Romuniji

Romunska monopolska uprava je določila nove cene za tobak in tobačne izdelke, ki so se podražili za 50 odstotkov. Avtonomna monopolska blagajna je razglasila, da je dovolj tobaka na razpolago. pridelovalcem pa je zagotovila pred-ujme na vrednost zalog tobaka, ki ne bodo vsako leto prevzete do 1. aprila. Predujmi bodo izplačani do 60 odstotkov vrednosti teh tobačnih količin.

Lani so v Romuniji pridelali okrog 29 milijonov kg tobaka ter dosegli s tem svoj rekord. Od bogatega lanskega pridelka je ostalo pri 8000 pridelovalcih še blizu 24 milijonov kg tobaka v vrednosti 293 milijonov lejev. Za ta tobak dobijo pridelovalci predujme v višini 20 odstotkov vrednosti tobačnih zalog.

Izdelovanje lesenih hiš na Slovaškem

Po zgledu Finske in Švedske se je na Slovaškem razvila nova industrija, ki izdeluje lesene hiše. Prvi obrat te industrije je ustanovila l. 1940, v Bratislavi ustanovljena delniška družba lesne industrije. V tem velikem obratu izde-

Obrtno-pravna ureditev položaja vajencev

Pod poglavjem Zaščita delovne mladine je Pokrajinska delavska zveza v svojem poslovnem poročilu za l. 1943. navedla:

Socialno-zaščitni referat pri Zvezi je posvetil veliko skrb zaščiti delovne mladine. Predvsem je želel, da bi bili urejeni delovni in plačilni pogoji med učno dobo vajencev, da bi se na ta način izpopolnila vrzel, ki je nastala zaradi odložene objave uredbe o nagradah po § 267 o. z.

Ker ni bilo pričakovati, da bi pristojne pokrajinske oblasti izdale uredbo o vajenskih nagradah, je Zveza zaprosila za dovoljenje, da sme skleniti z Zvezo delodajalcev posebno kolektivno pogodbo. Tega pooblastila pa še ni prejela, tako da bodo zadevna stremjenja, po vsej verjetnosti ustvarjena šele v sedanji poslovni dobi.

Enotna pogodba za vajence naj bi določila višino nagrad med učno dobo po § 267 obrinega zakona, kakor tudi trajanje učne dobe po § 263 istega zakona. Nadalje naj bi uvedla obvezne dopuste, predpisala podrobnosti učnih pogodb itd.

V pričakovanju pooblastila za sklenitev take pogodbe so Zvezini oddelki skušali zaščititi vajence v okviru splošnih kolektivnih delovnih pogodb za posamezne stroke, ki vsebujejo v mnogih primerih tudi določbe o nagradah med učno dobo.

Samoupravni organi Zveze so konec leta ustanovili pripravljalni odbor »Podporne ustanove za delovno mladino«, ki naj bi združila javna in zasebna stremjenja na tem področju. Na ta način bi bila ustvarjena delovna skupnost vseh zainteresiranih činiteljev. Njihovo delo bi bilo koordinirano, ker bi odbor dajal smernice za enotno udeleževanje in skrbel za smotrnejšo uporabo razpoložljivih sredstev.

V svojem predlogu je Delavska zveza predlagala, naj bi vajenska učna doba trajala praviloma 3 leta, za nekatere določene obrte pa daljšo ali krajšo dobo. Njen predlog določa tudi razmerje med številom pomočnikov in vajencev, zaposlenih pri posameznih obratih. Glede denarne nagrade za delo

je predlagala Delavska zveza, da se vajencem od drugega do četrtega učnega leta, ki pri delodajalcu nimajo celotne oskrbe, prizna nagrada od 30 do 90 % mezde nekvalificiranih delavcev, vajencem, ki imajo celotno oskrbo, pa v tretjem letu 30 in v četrtem 60 % mezde nekvalificiranih delavcev. Po preteku učne dobe pritiče vajencu začetna minimalna mezda pomočnika dotične stroke ne glede na to, ali je napravil pomočniški izpit ali ne, če ni krivde za to na njegovi strani.

Dopusti naj bi znašali po predlogu Delavske zveze za vajence do 16 let starosti 3 tedne, za starejše pa 2 tedna na leto.

Pri Pokrajinski upravi (oddelek VIII.) je bila v torek o vajenskih vprašanih anketa, katere so se udeležili predstavniki Pokrajinske zveze delodajalcev, Pokrajinske delavske zveze, Združenja industrijev in obrtnikov ter Združenja trgovcev. Materialna vprašanja ureditve položaja vajencev so bila odložena, Pokrajinska delavska zveza pa bo pripravila podrobne predloge za novo anketo.

gorju se še niso dosegli zadovoljivi rezultati, v srednjih legah, zlasti v pogorju Jura pa so bile močnejše večje sečnje.

Naravno je, da švicarski strokovnjaki s skrbjo opazujejo razvoj v švicarskem gozdnem gospodarstvu. Zavedajo se, da se bo mogla zaradi prevelikih sečen nastala škoda popraviti šele v desetletjih. Poleg pogozdovanja priporočajo strokovnjaki, da se tudi bolj skrbno goje gozdovi. Povprečni letni donos 3 kubikov na ha je sicer ugoden, toda v mnogih kantonskih gozdovih je znatno nižji. Tudi v občinskih gozdovih prirastek ostaja, kar velja tudi za zasebne gozdove, ki zavzemajo 28 odstotkov vse švicarske gozdne površine. Ker ima Zvezni svet na podlagi gozdnega zakona iz l. 1902 dalekosežno nadzorstveno pravico nad gozdovi, je dana možnost, da s primernimi določbami doseže večjo donosnost švicarskih gozdov. Tudi bi se mogel z izboljšanjem cestnega omrežja olajšati dostop tudi do bolj oddaljenih gozdov.

(Po »Reichu«.)

Srbsko kmetijstvo se bo moderniziralo

Srbski kmetijski minister se je v izjavi časopisom priznal kot pristaš načrtnega gospodarstva. O srbskem kmetijstvu je dejal, da je po uradnih podatkih donos srbskega kmetijstva zaradi pomanjkanja kmetijskega orodja, umetnih gnojil, semenogojskih postaj in zaradi neracionalnega obdelovanja zemlje pod evropskim povprečjem. Treba zato vse potrebno storiti, da se donos zemlje poveča. Zaradi vojnih razmer je vsaka država prisiljena, da njej potrebne predmete v čim večji meri izdeluje sama. Minister se je nato izjavil za reorganizacijo kmetijske proizvodnje. Srbija bo morala bolj gojiti živinorejo in zelenjavo. Tudi gojitev industrijskih rastlin ko sladkorne pese, lanu, konoplje, in sončnice se mora pospeševati. Temelj za večjo proizvodnjo je v racionalnem obdelovanju zemlje, uporabi umetnih gnojil in dobrih semen, večji in boljšji uporabi strojev ter racionalni naložbi kapitala. Minister se je nadalje izjavil za izpopolnitev združništva, ki mora skrbeti ne le za nabavo kmetovalcu potrebnih predmetov, temveč tudi za dober odjem njegovih pridelkov. Načrtno kmetijsko gospodarstvo ni samo zahteva vojnih časov, temveč mora obveljati tudi v miru. Z uvedbo načrtnega gospodarstva v Srbiji se bo zagotovila zadostna oskrba Srbije z najvažnejšimi živili, hkrati pa bo dobil srbski kmet zavest, da se mu bo njegovo delo izplačalo, ker bo dosegel za svoje proizvode primerne cene.

Angleški ladjedelniški stroški že previsoki

V letnem poročilu Združenja li-verpolskih brodarjev se z veliko skrbjo opozarja na veliki dvig ladjedelniških stroškov. Charter pogodbe, ki so se l. 1942. sklenile z angleško vlado, so predvidevale zvišanje ladjedelniških stroškov v primeri s predvojnimi za 50 %, nato so se pogodili za 75 % višji stroški, dejansko so pa med tem stroški narasli na 150 %. Če bi ostali tako visoki stroški, ne bi mogla Anglija več konkurirati z drugimi državami in prednost Anglije v ladjedelstvu bi bila za vedno zaigrana.

Svilarstvo v Evropi

Poleg druge preje in tekstilnih vlaken je Evropa pred sedanjo vojno uvažala iz čezmorskih dežel tudi velike količine naravnih svile, čeprav je svilarstvo v nekaterih evropskih deželah precej razvito. Med vojno, ko je bil uvoz iz čezmorskega onemogočen, se je svilarstvo v Evropi znatno pospešilo, kar je razvidno iz naslednjih podatkov, ki jih je zbral »Südost-Echo«:

Povprečna letna proizvodnja svilenih kokonov v evropskih deželah je bila od l. 1930. do 1935. okrog 44.500 ton, l. 1939. pa 35.520 ton. Dežele celinske Evrope, so leta 1936. izvozile 3027 ton, leta 1938. pa 2972 ton naravne svile, dočim je bil uvoz naravne svile v teh dveh letih 4733 in 4832 ton. Proizvodnjo svilenih kokonov v tonah kaže naslednji pregled:

	1942.	1941.	1940.
Italija	25800	26994	34764
Bolgarija	1729	2363	2326
Grčija	—	—	2750
Francija	590	596	582
biv. Jugoslavija	—	—	746
Romunija	350	300	230
Madžarska	800	584	460
Španija	465	423	316

V italijanskem svilarstvu je zaposleno približno pol milijona ljudi, prištetih pa je treba še okrog 65.000 delavcev industrije svile.

Na jugovzhodu Evrope je svilarstvo najbolj razvito v Bolgariji, kjer goji zdaj okrog 100.000 kmečkih družin sviloprejk. Proizvodnja svilenih kokonov je dosegla lani že 2385 ton. Grško svilarstvo, ki je v Evropi najstarejše, je bilo med vojno precej omejeno, sviloprejk pa še goji okrog 40.000 kmečkih družin, ki producirajo na

lujejo v serijah lesene hiše, mostove in stolpe. V zadnjem času izdelujejo tudi lične lesene vile. Po velikosti traja izdelovanje takih vil 4 do 8 tednov. Nova slovaška industrija dela zdaj še za domače odjemalce, v kratkem se bo pa tako razvila, da bo svoje izdelke tudi izvažala.

leto približno 2,5 milijona kg svilenih kokonov.

Na Madžarskem je proizvodnja svilenih kokonov pred prvo svetovno vojno dosegla že letnih 1000 ton, po vojni je bila zelo različna, lani pa je dosegla spet samo 400 ton. Za napredek svilarstva se v zadnjih letih močno zavzema država, ki je za letos zvišala svoje subvencije od 180.000 na 400.000 pengö.

Na Hrvaškem se je svilarstvo razvijalo že pred prvo svetovno vojno. L. 1907. so n. pr. producirali 250 ton svilenih kokonov. Svilarstvo je zdaj pod državnim nadzorstvom, ki ima svoje urade v Osijeku. Tudi v Srbiji je vlada posvetila veliko pozornost pospešitvi svilarstva. V Romuniji in Slovaški dobivajo svilarji od vlade kredite in podpore, v številnih po-

krajinah pa so bile ustanovljene strokovne posvetovalnice za svilarstvo.

V nemškem svilarstvu sta zdaj na prvem mestu okrožji Warthe-land in Niederdonau. Na prvo okrožje pride 20 % vse nemške proizvodnje svilenih kokonov, na drugo pa od lani le nekaj manj. V zadnjem predvojnem letu je Nemčija uvozila 1545 ton naravne svile.

V Franciji, kjer je bila proizvodnja svilenih kokonov v letnem povprečju 1930. do 1935. okrog 1.100 ton, je bilo lani po strokovni in gmojni pomoči, ki jo svilarjem nudi vlada, doseženo že več ko 60 % od tega.

V Španiji se tudi pri svilarstvu uspešno popravlja zastoj in škoda, povzročena od državljanske vojne. Proizvodnja svilenih kokonov je bila lani 475 ton, letos pa bo nad 500 ton.

Švicarske skrbi zaradi prevelike sečnje

Od vse švicarske površine je približno 24,5 odstotka (1 milijon ha) gozdne, od katere je okoli tri četrtine poraščene z iglavci. Povprečni letni lesni prirastek znaša okoli 3 milijone kub. metrov, od katerih se je v predvojni dobi porabila polovica kot stavbeni les, polovica pa kot drva. Že nekaj desetletij pa domači prirastek ni zadostoval za potrebe naraslega prebivalstva ter je morala Švica stavbeni les uvažati (l. 1939 približno 400.000 kub. metrov). Po izbruhu vojne je možnost lesnega uvoza skoraj popolnoma prenehala, potreba po lesu, zlasti po drvah pa je zelo narasla.

Pred vojno je Švica uvažala na leto približno 3,3 milijona ton premoga, po izbruhu vojne pa je ta uvoz neprestano nazadoval. Kot nadomestilo se je uporabljal domači premog, katerega se je leta 1942 nakopalo 220.000 ton. Njegova kurilna vrednost pa je bila slaba, poleg tega pa je bil zelo

drag, da je bil njegov odjem vedno težavnejši. Zaradi slabe oskrbe s premogom in dostikrat nezadostne količine vode v vodnih centralah, se je morala potrošnja električnega toka omejiti, kar je zlasti zadelo gospodinjstve obrate. Ni se zato čuditi, če so se bolj uporabljala drva. Zaradi tega se je sečnja v švicarskih gozdovih povečala in dosegla leta 1942 več ko 5 milijonov kubikov, leta 1943 pa se je posekala še večja količina. Od posekanega lesa je bilo 30 odstotkov stavbenega, 70 odstotkov pa drv. Od tega se je porabila ena četrtina za proizvodnjo oglja, kemičnih izdelkov in papirja. 2,6 milijona kubikov se porablja kot kurivo.

Na leto se torej poseka 2 do 2,5 milijona kubikov preveč ali 65 do 85 odstotkov več kakor pa znaša letni prirastek. Ta sečnja pa ni v vseh gozdovih enaka, ker zavisi od razpoložljivih delovnih sil ter transportnih možnosti. V bolj oddaljenih gozdovih v visokem po-

Gostilničarski vestnik

Razdeljevanje sadnih sokov in čajnega sirupa

Gostilničarska nabavljalna druga bo razdeljevala sadne sokove in čajni sirup gostinskim obratom od ponedeljka dne 12. junija do zaključno petka dne 16. junija 1944.

Sadne sokove oz. sirup prejmejo vse kavarne, vsi buffeti in one krčme in gostilne, ki ne prejema niti pavšalnega sladkorja niti racioniranih živil za pripravo jedil predhodnim gostom.

Kdor nakazane količine ne bi do 16. t. m. dvignil, mu brezpogojno zapade.

Sindikat gost. podjetnikov.

Črne liste še po vojni

Francis Russel, predsednik zloglasne organizacije črnih list je izjavil, da 10.000 tvrdk in posameznikov, ki so sedaj na črnih listah, tudi še po vojni ne bodo mogli razviti normalnega trgovskega delovanja. »Kontrola« nad temi firmami, da bo morala trajati še nekaj časa po vojni. Ker služijo črne liste samo pritisku na nevtralne države, si lahko vsak predstavlja, kako si Washington in London zamisljajo od njih tako glasno proslavljanje obnove »svobodne svetovne trgovine« po vojni.

Keynes o angleški prezadolžitvi

Britanski finančni strokovnjak lord Keynes, ki je znan po svojem valutnem načrtu za povojno dobo, je izjavil v gornji zbornici, da vodi Anglija vojno, ne da bi mislila na vojne stroške. Zato se je prezadolžila. Anglija je za skupno stvar izdala več, kakor pa bi si smela dovoliti. Ze sedaj mora Anglija misliti na to, kako bo mogla prenesti svojo veliko prezadolžitvev. Anglija se mora zavedati, da bo morala svoje dolgove tudi plačati.

Zemljiška knjiga

Avtor, ravnatelj zemljiške knjige v pokoju Anton Spendé je svojo knjigo iz leta 1937. opremil in spopolnil z dvema Dodatki iz leta 1940. in 1944., ki vsebujejo vse spremembe taksnih predpisov v zemljiškopravni postopanju, izšlih po izidu knjige do danes. V Dodatku iz leta 1944. je omenjeno tudi postopanje pri delitvi parcel. Prva naklada knjige je namreč razprodana. — Knjiga s pridejanima obema Dodatki se dobi v vseh knjigarnah oziroma pri Blasnikovih tiskarni. — Imejitelji prve naklade »Zemljiške knjige« pa lahko naročijo samo oba Dodatka, ali tudi samo drugi Dodatek iz leta 1944.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

Priv. agrarna banka a. d., filijala v Ljubljani. Izbrise se upravnik filijale dr. Povh Vekoslav, vpiše pa vršilec dolžnosti upravnika ing. ocon. Burja Ivan.

Manufakturna in modna trgovina

A. Žlender

Ljubljana — Mestni trg št. 22

SCHNEIDER & VEROVŠEK

Trgovina z železnino
LJUBLJANA

NA DROBNO

NA DEBELO

Izvoz rib iz jugovzhodnih dežel

Posebno pozornost zasluži napredek ribnega gospodarstva v jugovzhodni Evropi. V tem oziru je treba v prvi vrsti omeniti Turčijo, ki vlovila največ rib v Mar-marškem morju. Od celotne proizvodnje 30.000 ton rib se polovica izvozi. Tržišče romunskega ribarstva je v Donavski dolini. L. 1941. se je napravila desetletka in l. 1943. so mogli prvič naloviti 54 tisoč ton rib, kakor do tedaj še nikoli. Po mnenju strokovnjakov pa bi mogel dati ribolov v Romuniji tudi 150.000 ton rib na leto, da bi mogla postati Romunija, ki je prej uvažala ribe, pri primerni izpopolnitvi svoje konzervne industrije največji izvoznik rib jugovzhoda.

Tudi bolgarsko ribarstvo bi se moglo dvigniti. Ribno bogastvo dežele je zadostno veliko. V zadnjem času posveča država mnogo pozornosti napredku ribarstva ter je združila vse ribiče v dveh inspektoratih: za sladkovodne in morske ribe.

V Hrvatski, ki je dobila po italijanskih dogodkih na ribah najbolj bogate obmorske pokrajine, se bavi približno ena petina obalnega prebivalstva z ribolovom. Poleg tega dajejo mnogo rib tudi Donava, Sava, Drava in razna jezera. V Hrvatski je 5 ribogojnih postaj za postrvi in 12 večjih postaj za karpe, ki merijo precej več ko 4000 ha. Država pospešuje sladkovodno in morsko ribištvo z dajanjem kreditov, z dobavljanjem gorilnih in kurilnih snovi ter z naročanjem potrebnih ladij in čolnov.

Zaključno se more reči, da kaže kontinentalno ribarstvo kljub raznim vojnim težočam zelo močne tendence za dvig, ki niso nastale le zaradi trenutno neugodnega položaja glede oskrbe z živili. Ko bodo te težave premagane, bo ribarstvo v jugovzhodnih deželah še nadalje lepo napredovalo, ker ima za to tudi vse potrebne naravne pogoje.

Grške plače v denariju in blagu

»Südost-Echo« poroča o novem zakonu grške vlade, s katerim so za delavce in nameščence določene tudi mezde in plače v živilih in drugem blagu. Ta zakon je bil nujno potreben, ker vsa zvišanja mezd in plač pri inflaciji in dražnji niso imela pravega učinka. Po novem zakonu dobivajo težki delavci poleg mezde v gotovini na mesu 5,5 oke (1 oka = 1280 g) moke, po pol oke olja, oliv in mila, 2,25 oke svežega in 1,5 oke posušenega sočivja, navadni delavci pa 4 oke moke, tri osminke oke olja, po pol oke oliv in mila, 1,75 oke svežega in 1 oko posušenega sočivja.

Delavci in nameščenci v krajih, ki so ogroženi od letalskih napadov, dobijo za mesečni dodatek pol oke testenin ali tričetrt oke sočivja. Ti mesečni obroki in dodatki ne veljajo za družinske člane in dobijo samski delavci ravno toliko ko oni, ki imajo družine.

Po novem zakonu dobivajo grški delojemalci svojo mezdo ali plačo na tri načine. Po prvem plačo v gotovini, ki je bila zadnjič določena 15. januarja, po drugem kosilo v javni kuhinji ali kantini oz.

denar za to kosilo, po tretjem pa prej navedene mesečne živilske obroke in dodatke. Izučeni delavec dobi zdaj v gotovini na mesec 2 do 3 milijone drahem, za kosilo v kantini 630.000 drahem, tržna cena živilskih obrokov pa je okrog 1,5 milijona.

S plačami v živilih in življenjskih potrebščinah skušajo rešiti problem, ki je od dneva do dneva bolj pereč. Določeni živilski obroki so sicer skromni, vredni so pa več ko vsa dosejana zvišanja plač. Več je vredno tudi kosilo v kantini, ko denar, ki se dobi namesto njega, hudo pa je, ker ni dovolj javnih kuhinj in ker vsi obratniki nimajo svojih kantin. Mnogi delavci in nameščenci si pomagajo tudi z različnimi postranskimi službami, nekatera podjetja pa dajejo svojim uslužbencem tudi svoje izdelke, da jih zamenjujejo za živila.

Tako plačuje tobačna tovarna »Papastratos« svoje uslužbence tudi s cigaretami, tovarna umetnih gnojil da vsakemu uslužbencu na mesec po eno vrečo gnojil in tako se plačila v blagu bolj in bolj uveljavljajo, da je delavstvu zagotovljen eksistenčni minimum.

Cunje kot surovina

Na Dunaju je bila te dni velika razstava, na kateri so bili prikazani razni načini moderne uporabe starega blaga, odpadkov in ostankov za pridobivanje industrijskih surovin. Naziv te razstave je bil »Staro blago je surovina«.

Ne samo staro železo, temveč tudi ostalo staro blago, ostanki in odpadki so že dolgo tudi v normalnih časih dragocen izvor surovin, še večjo gospodarsko važnost pa ima staro blago v vojni dobi.

Te velike važnosti se morajo zavedati vsi, da ima organizirano zbiranje odpadkov večji uspeh in da dobijo obratniki dovolj starega blaga za predelovanje.

Na Dunaju ima svoje središče največje nemško podjetje za sortiranje cunj, ki je tudi največje podjetje te vrste v vsej Evropi. Ogromno podjetje, ki je zalagalo s sortiranimi cunjami industrijo vsega sveta, se imenuje »Kontropa« (Kontinentale Rohstoffe- und Papierindustrie AG). Do raznih predelovalnih obratov imajo cunje dolgo pot. Zbiranje je organizirano

no po mestih in vaseh in sodeluje pri tem poleg raznih organizacij tudi šolska mladina. Na Dunaju je še posebej organizirano zbiranje cunj na mestnih smetiščih. Lani so s smetišč dveh dunajskih okrajev poslali v predelovanje okrog 452.000 kg cunj. Zbrane cunje se večkrat sortirajo. Pri osnovnem sortiranju se zdaj razdelijo na 32, pred predelovanjem pa na 250 vrst. Korist je ogromne količine bi bila seveda veliko večja, če prebivalci cunj ne bi metali med smeti, temveč jih oddajali zbiralnicam starega blaga in odpadkov.

Cunje, ki jih prevzema Kontropa, so surovina za proizvodnjo papirja in tekstilnih vlaken. Kapaciteta podjetja se je v zadnjih letih močno povečala. Na mesec sortira samo z rokami 27.000 do 30.000 kilogramov cunj. Za to delo so potrebne izučene in izvežbane delovne moči. Po triletni učni dobi zna delovna moč cunje pravilno razdeliti po sestavinah, kakor je to potrebno pri zadnjem sortiranju pred uporabo. V mesečnem povprečju se v obratih Kontrope natovori 700.000 do 800.000 kg sortiranih cunj ali okrog 4 tovrne vlake po 25 vagonov.

Iz volnenih cunj izdelujejo umetno svilo, iz bombaževinastih pa umetno bombaževino (Effiloches), največ cunj pa uporabijo seveda obratniki industrije papirja. Kontropa ima svoje podružnice in zbiralnice tudi v Protektoratu, na Madžarskem, na Slovaškem, kjer je drugi največji evropski obrat, v Hrvatski in Srbiji, vse te podružnice pa imajo široke mreže svojih zbirališč. Tako ni čudno, da so na Dunaju sortirane cunje potovale po vsem svetu ter predvsem zalagale s papirjem tobačne tovarne vseh evropskih dežel.

Denarništvo in zavarovalstvo

Zlato in denar v USA

»N. Wiener Tagblatt« piše, da so bile doslej na svetu samo v Združenih državah Severne Amerike zaloge zlata večje ko obtok bankovcev po svoji vrednosti in da je zdaj tudi tam obtok bankovcev presegel svojo zlato podlago, ker veljajo za dobo vojne tudi državni papirji za podlago ali kritje novčanic.

V milijardah dolarjev je bilo doslej razmerje med zalogo zlata in obtokom bankovcev naslednje:

	Zlate zaloge	Den. obtok
konec januarja 1939	6.84	5.29
„ avgusta 1939	16.64	7.14
„ oktobra 1941	22.80	10.31
„ decembra 1942	22.73	15.41
„ decembra 1943	22.00	20.43
10. maja 1944	21.38	21.73

Pri obtoku bankovcev in obveznostih državnih bank se je delež zlata znižal od 90 odstotkov na 59 odstotkov, delež državnih papirjev pa se je zvišal od 10 odstotkov na 41 odstotkov.

Hrvatska Union-banka je imela dne 26. maja občni zbor. Banka je dosegla lani 7,5 milijona kun čistega dobička.

Slovenska banka v Bratislavi je dosegla lani pri delniški glavnici 70 milijonov Ks 7,44 (predlani 7,11) milijona Ks čistega dobička ter bo izplačala 4,5 odstotno dividendo, t. j. 9 kron od delnice.

Dohodki švedskega tobačnega monopola

Lani je imel švedski tobačni monopol 332,6 (prejšnje leto 310,2) milijona švedskih kron dohodkov,

čisti dobiček pa se je znižal od 5,7 na 2,6 milijona kron. Od vseh dohodkov je prišlo 318 milijonov kron na prodajo izdelkov domače proizvodnje. Potrošnja cigar se je precej zvišala, potrošnja cigaret pa nekoliko znižala. Od proizvodnje je prišlo 89 odstotkov na izdelke iz ameriškega tobaka.

Plačane nadure v francoskih obratih

Ker so v Franciji do 1. julija določene omejitve, pri potrošnji električnega toka, so mnogi industrijski obrati uvedli nočno in nedeljsko delo. Ministrstvo za delo je zdaj odredilo, da se morajo mezde za vsako uro nočnega dela od 9. ure zvečer do 7. ure zjutraj zvišati za 15 odstotkov, mezde nedeljskega dela pa za 50 odstotkov.

Gospodarske vesti

Hrvatsko kmetijsko ministrstvo je prejelo iz Nemčije večjo pošiljko modernih plugov, ki se bodo razdelili med kmetovalce, ki še sedaj uporabljajo lesene pluge. Skupno bo letos dobavila Nemčija Hrvatski 10.000 plugov.

Hrvatski finančni minister je s posebno naredbo zvišal nekatere neposredne davke, in sicer z veljavnostjo od 1. januarja 1944.

V Zemunu je bilo lani vpisanih v trgovinski register 60 novih firm, v okolici pa 12, kakor poroča Združenje trgovcev v Zemunu.

Proizvodnja oliv na Hrvatskem znaša povprečno na leto 500 do 700 vagonov ter je dosti pomembnejša ko proizvodnja soja-rastline, sončnice in buč, ki jih proizvede Hrvatska le okoli 200 vagonov. Oljke se zlasti goje v Dalmaciji in na dalmatinskih otokih. Ker je v zadnjem času vinska trta precej izpodrinila oljko, se namerava sedaj ustanoviti zadruge sadilev oljk, da bi se oljna drevesa znova bolj gojila.

Zagrebaški župan je izjavil, da je oskrba Zagreba s kruhom zagotovljena do prihodnje žetve, Zagreb potrebuje dnevno 6 vagonov moke. Odkar je trgovina z moko na zagrebškem trgu zopet prosta, se je dovoz moke povečal. Tudi druga živila prihajajo v Zagreb v zadostni količini.

Italijanska družba Montecatini Soc. Generale per Industria Chimica bo za lani izplačala od vsake nominalne 100 lirске delnice 10 lir dividende.

Madžarska Narodna banka je sporočila v posebni okrožnici, da je v bodoče mogoča blagovna izmenjava med Grčijo in Madžarsko samo na podlagi zasebnih kompenzacij.

Bolgarska je načelno prepovedala izvoz premoga, da bi vso premogovno proizvodnjo v višini približno 2 in pol milijona ton zagotovila za domače potrebe. Bolgarska je prej izvažala premog zlasti v Srbijo, Grčijo in Madžarsko.

Po uradnih egiptskih podatkih se je izvozilo iz Egipta od zadnje bombažne letine 2,750.000 kantarjev (en kantar 44,5 kg) bombaža razne vrste.

Iz Južne Amerike sta srečno prispeli dve švedski ladji. Prva 5700 tonska ladja je pripeljala maščobe in kože, druga 5800 tonska pa kavo, kakao, kakavno maslo in bombaž.

Kakor piše »Reich«, se je pri pogajanju Stettinusa v Londonu dosegel sporazum med ameriško in angleško petrolejsko politiko.

Angleški gospodarski krogi so izrekli željo, da bi se zopet začele objavljati gospodarske statistike. V imenu vlade pa je lord Templemore v spodnji zbornici takoj zavrnil to željo, ker da je vladni ves potrebni statistični material na razpolago, objava statističnih podatkov pa bi bila v vojnem času silno škodljiva.

Argentinsko veleposlanstvo v Washingtonu je objavilo inserat za nabavo strojev, ki so potrebni za izdelavo sintetičnega kavčuka, ker Argentinini kavčuka zelo primanjkuje. Takoj po objavi inserata je izjavil državni tajnik Stettinusa, da USA ne bodo dovolile izvoza teh strojev v Argentino. Ker se Argentina ne podreja političnim željam Washingtona, se ji tudi ne priznava pravica nabaviti si njej potrebne stroje.

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

Pijte kavo „Slast“ Ljubljana - Vič

OKVIRJE izdeluje specialist Wolfova 4 KLEIN